Кыргыз Республикасынын Илим, жогорку билим берүү жана инновациялар министрлиги
Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Стратегиялык демилгелер улуттук институту
Кыргыз Республикасынын Президентинин Жалал-Абад облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлүнүн аппараты
“Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети”
илимий-билим берүү өндүрүштүк комплекси

“УЛУТТУК ДЕМ – ДҮЙНӨЛҮК БИЙИКТИК” УҢГУЖОЛУН ТУРМУШКА АШЫРУУ ЖАНА КООМДУН ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮСҮНҮН МАКСАТТАРЫНА ЫЛАЙЫК «ХУННУ ДООРУ ЖАНА КЫРГЫЗ ЭТНОГЕНЕЗИ: АТТИЛАНЫН ДҮЙНӨЛҮК ТАРЫХТАГЫ ОРДУ» АТАЛЫШЫНДАГЫ ЭЛ АРАЛЫК ИЛИМИЙ-ПРАКТИКАЛЫК КОНФЕРЕНЦИЯНЫН

ПРОГРАММАСЫ
жана
ЧАКЫРУУ

Манас шаары, 2026-жылдын 21-22-октябры

Сизди, **2026-жылдын 21-22-октябрь күндөрү “Улуттук дем – дүйнөлүк бийиктик” уңгузолун турмушка ашыруу жана коомдун туруктуу өнүгүүсүнүн максаттарына ылайык «ХУННУ ДООРУ ЖАНА КЫРГЫЗ ЭТНОГЕНЕЗИ: АТТИЛАНЫН ДҮЙНӨЛҮК ТАРЫХТАГЫ ОРДУ» аталышындагы эл аралык илимий-практикалык конференцияга катышууга чакырабыз.**

Дареги: Кыргыз Республикасы, Манас шаары, Р.Азимов көчөсү, 49 жана Ю.Абдрахманов көчөсү 6, Кыргыз Республикасынын Президентинин Жалал-Абад облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлүнүн аппаратынын жыйындар залы.

Конференциянын уюштуруу комитети:

Ардактуу төрага:

Текебаев Т.К.	Кыргыз Республикасынын Президентинин Жалал-Абад облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлү

Төрага:

Усенов К.Ж.	ЖАМУнун ректору, техника илимдеринин доктору, профессор

Тең төрага:

Дарданов Н. К.	Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Стратегиялык демилгелер улуттук институтунун директорунун орун басары

Орун басары:

Токоева Г.С.	Илимий иштер жана инновациялар боюнча проректор

Мүчөлөрү:

Капалбаев Октябрь Эркинович	Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын стратегиялык пландоо жана реформаларды талдоо бөлүмүнүн башчысы
Айдаралиев А.А.	медицина илимдеринин доктору, профессор, КРнын УИА академиги;
Ибраимов О.	филология илимдеринин доктору, профессор, КРнын УИАнын академиги;
Бекбалаев А.А.	филология илимдеринин доктору, профессор;
Кошалиев К. А.	КРнын Президентине караштуу Стратегиялык демилгелер улуттук институтунун башкы эксперти;
Эргешов С.	филология илимдеринин кандидаты, доцент;
Эралиев С.	тарых илимдеринин кандидаты, И.Арабаев ат. КМУ;
Кочкоров Н.	Кыргыз Республикасынын маданиятына эмгек сиңирген ишмер;
Өмүрзаков Т.	«Кыргыз эл биримдиги» коомдук бирикмесинин өкүлү;
Арзыбаев Т.	тарых илимдеринин кандидаты, КРнын УИАнын Б.Жамгырчинов атындагы тарых, археология жана этнология институтунун жетектөөчү илимий кызматкери.
Куваков С.Ж.	Окуу иштер боюнча проректор;
Маматумаров А.Т.	Мамлекеттик тил, социалдык жана тарбия иштери боюнча проректор;
Уметов С.С.	Административдик чарба иштери боюнча проректор;

Чет элдик мүчөлөр:

Ralf Thun (Тун Ральф	Германия, Тюрингия жергесиндеги тарыхый-край таануу

	коомунун төрагасы, гунн менен остготтордун байыркы байланыштары боюнча адис;
Пименова Марина Владимировна	Россия, филология илимдеринин доктору, профессор-германист, гот-немис жана гунн-кыргыз тилдеринин байыркы байланышы боюнча адис;
Hans Christoph Wachsmuth (Ваксмут Ханс Кристоф)	Германия, котормочу, байыркы гунн маданиятын изилдеген маданият таануучу;
Dinçer Koç (Коч Динчер)	Туркия, профессор, тарых илимдеринин доктору;
Cakan Varis Atus (Сакан Варис Атус)	Туркия, Анкара, Хажы Байрам Вели университети, тарых бөлүмүнүн академиги;
Улжаева Шахиста	Өзбекстан, Ташкент ирригациялык институту, тарых илимдеринин доктору, профессор;
Zhou Yuting (Жоу Йутиң)	Кытай, Кытай коомдук академиясынын этностук адабият институтунун илимий кызматкери;
Dy Hua (Ду Хуа)	Кытай, Синьцзян университетинин профессору, лингвистика жана прикладдык лингвистика жаатындагы адис;
Шамситдинов Р.Р.	Өзбекстан, Кокон университетинин Андижан филиалы, тарых илимдеринин доктору, профессор;
Расулов Б. М.	Өзбекстан, Андижан мамлекеттик педагогикалык институтунун ректору, тарых илимдеринин доктору, профессор;
Reckel Johannes Friedrich Wilhelm (Рекель Йоханнес Фридрих Вильхельм)	Германия, тарых илимдеринин доктору, профессор, гунн-кыргыз тарыхы боюнча изилдөөчү;
Hidán Csaba László (Хидан Чаба Ласло)	Венгрия, археолог-тарыхчы, байыркы доордогу гунндардын курал-жарагын изилдөө боюнча адис;
Байматова А.Ж.	Америка Кошмо Штаттары, аспирант

Жумушчу топ:

Турдубаева Б.М.	Академиялык саясат департаментинин башчысы;
Арапбаев Р.Н.	Эл аралык байланыштар жана рейтинг боюнча департаментинин директору
Мирзахмедова А.А.	Окуу бөлүмүнүн башчысы;
Калыбекова З.С.	Э.Уметов атындагы педагогика институтунун директору;
Аскарова С.К.	Экономика жана укук институтунун директору;
Асылбекова Ч.А.	Филология институтунун директору;
Карбекова А.Б.	Агрардык-техникалык институттун директору;
Шакирова М.Р.	Конфуций институтунун директору;
Сакбаева З.И.	Медициналык институттун директору;
Калчекеев К.Б.	Фундаменталдык, колдонмо изилдөөлөр жана инновациялык технологиялар илимий изилдөө институтунун директору;
Жороева А.М.	Экономика жана укук колледжинин директору;
Баймырзаева Б.М.	Чет тилдер колледжинин директору;
Салибаева К.	Педагогикалык колледждин директору;
Казакова Р.	Медициналык колледждин директору;
Беков Э.	Жалал-Абад колледжинин директору;
Карабекова А.К.	Илим бөлүмүнүн башчысы;
Маматова А.	Илим бөлүмүнүн улук инспектору;
Абдыкар кызы Н.	Илим бөлүмүнүн инспектору;
Маматов А.И.	Редакциялык басма бөлүмүнүн башчысы.

КОНФЕРЕНЦИЯНЫН ПРОГРАММАСЫ

Убактысы	ИШ-ЧАРАНЫН АТАЛЫШЫ
	21-октябрь, 2026-жыл
10:00-15.00	Конокторду тосуп алуу жана жайгаштыруу; Окуу жайга экскурсия жасоо.
15:00-17:00	**СЕКЦИЯЛЫК ИШТЕР**
	22-октябрь, 2026-жыл
9:00-10:00	**Конференцияга келген конокторду каттоо** (Ю.Абдрахманов көчөсү 6, Кыргыз Республикасынын Президентинин Жалал-Абад облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлүнүн аппаратынын жыйындар залы)
ПЛЕНАРДЫК ЖЫЙЫН	
10:00-10:05	**Иш-чараны ачуу:** Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун ректору, т.и.д., профессору, модератор **Усенов Кеңешбек Жумабекович**
10:05-10:10	***Кыргыз Республикасынын Гимни***
10:10-10:45	**Куттуктоо сөздөрү:** 1. **Койчиев Арслан Капайович –** Кыргыз Республикасынын мамлекеттик катчысы; 2. **Исаматова Гульзат Тыныбековна -** КРнын Илим, жогорку билим берүү жана инновациялар министри; 3. **Текебаев Тилек Кыдырмаевич –** Кыргыз Республикасынын Президентинин Жалал-Абад облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлү; 4. **Дарданов Нурлан Камалбекович** – Кыргыз Республикасынын Президентине караштуу Стратегиялык демилгелер улуттук институтунун директорунун орун басары; 5. **Ralf Thun** (Тун Ральф) – Германиянын Тюрингия жергесиндеги тарыхый-край таануу коомунун төрагасы, гунн менен остготтордун байыркы байланыштары боюнча адис, “Тюрингиядагы королдуктун куралуусундагы кыргыздар жана башка гунндардын таасири жөнүндө”; 6. **Dinçer Koç (Коч Динчер),** тарых илимдеринин доктору, профессор (Туркия).
10:45-12:00	**Пленардык жыйындын баяндамалары (регламент 7-10 мин.)**
	1. **Бекбалаев Амангелди Абдыжапарович,** филология илимдеринин доктору, профессор, «Гунндар – Элдердин Улуу көчүү убагындагы кыргыздардын байыркы ата-бабалары катары»

	2. **Айдаралиев Асылбек Акматбекович,** медицина илимдеринин доктору, профессор, КРнын УИА академиги, «Кыргыз тарыхын изилдөөдө генетиканын ролу»
	3. **Ибраимов Осмонакун,** филология илимдеринин доктору, профессор, КРнын УИАнын академиги, «Тарыхый баалоодогу гунндар жана кыргыздар»
	4. **Reckel Johannes Friedrich Wilhelm (Рекель Йоханнес Фридрих Вильхельм)**, тарых илимдеринин доктору, профессор, гунн-кыргыз тарыхы боюнча изилдөөчү (Германия), «Кыргыз балбалдары Евразия аймагындагы гунн маданиятынын бир бөлүгү катары»
	5. **Cakan Varis Atus (Чакан Варис Атус),** Туркия, Анкара, Хажы Байрам Вели университети, тарых бөлүмүнүн академиги, “Хунну доорундагы кыргыздар жана алардын социалдык-маданий абалы”
	6. **Пименова Марина Владимировна,** филология илимдеринин доктору, профессор-германист, гот-немис жана гунн-кыргыз тилдеринин байыркы байланышы боюнча адис (Россия), «Гунндар теориясынын алкагында герман (немис жана англис) жана түрк (кыргыз) тилдеринин байыркы байланыштары жөнүндө»;
	7. **Hidán Csaba László (Хидан Чаба Ласло),** археолог-тарыхчы (Венгрия), «Аттиланын доорундагы гунндардын курал-жарагы жана тактикасы».
	8. **Кожобеков Муратбек Чалакеевич,** Кыргыз-түрк “Манас” университетинин профессору, тарых илимдеринин кандидаты, "Хунндар мезгилиндеги кыргыздардын байыркы мекени".
12:00-13:00	**Талкуулар**
	1. Жакшылыков Асан, Кыргыз эл жазуучусу
	2. Hans Christoph Wachsmuth (Ваксмут Ханс Кристоф), котормочу, байыркы гунн маданиятын изилдеген маданият таануучу (Германия), “Кыргыздардын тарыхындагы гунн доорунун мурасы - немис көз карашы менен”
	3. Качибеков Кушубек Исанович, КРнын маданиятына эмгек сиңирген ишмер, КЭБдин алдындагы Эл аралык санжыра академиясынын президенти, КРнын тарыхчылар ассоциациясынын мүчөсү, ардактуу профессор жана академик
	4. Абытов Байболот Капарович, тарых илимдеринин доктору, профессор, ОшМУ, “Бүгүнкү көз караштагы Аттиланын реконструкцияланган тарыхый-саясий портрети”
	5. Уметов Таалайбек Эгембердиевич, педагогика

	илимдеринин доктору, профессор, ЖАМУ, "Методология междисциплинарного анализа в изучении этногенетических связей древних кыргызов и гуннского наследия Аттилы: критика хронологических анахронизмов"; «Байыркы кыргыздар жана Аттиланын гунну мурастарынын этногенетикалык байланыштарын изилдөөдө дисциплиналар аралык анализдөөнүн методологиясы: хронологиялык анахронизмдерге карата сын»
	6. Эшиев Асылбек Мирзатиллаевич, филология илимдеринин доктору, профессор, ЖАМУ, "Гунндар санжырасы (б.з.ч. 104-91-жж.)" жана "Манас" эпосу: параллелдер, жакындыктар, окшоштуктар"
	7. Мадмарова Кулипа Араповна, филология илимдеринин доктору, профессор ОшМУ
	8. Байматова Акылай Жамалбековна, КРнын УИАнын Б. Жамгырчинов атындагы тарых, археология жана этнология институтунун аспиранты
13:00-13:20	**Концерттик программа**
13:20-13:30	**РЕЗОЛЮЦИЯ КАБЫЛ АЛУУ**

СЕКЦИЯЛЫК ОТУРУМДАР
(ЖАМУнун башкы имараты, Р. Азимов көчөсү, 49)

Секция №1
Хунну доору: тарыхый булактар жана жаңы илимий көз караштар
21-октябрь, 2026-жыл, саат 15:00
(ЭУК, 103-аудитория)
Секциянын жетекчиси: Анарбаева Г.А. – т.и.к., доцент
Катчы: Эралиева А. – окутуучу
Докладдар: (регламент 3-5-мүнөт)

1. Дүйшеев Жеңишбек Аматысак уулу, тарых илимдеринин кандидаты, профессор, К.Ш.Токтомаматов атындагы эл аралык университети, *«Аттила: инсандык феномени, тарыхнаамедеги орду»;*

2. Амиракулова Зейнеп Орозбаевна, окутуучу, ЖАМУ, *“Хунну мамлекетинин саясий-укуктук түзүлүшү жана Борбордук Азиядагы этносаясий процесстердеги орду”;*

3. Авазов Эрнис Абдыманапович, тарых илимдеринин кандидаты, доцент, ЖАМУ, *“Улуу көчтүн хунну доору жана Атилла: тарыхый изилдөөлөрдө”;*

4. Кочкорова Наргиза Абасбековна, окутуучу, ЖАМУ; Асанова Майрамкан Жаманкуловна, окутуучу, ЖАМУ, *“Атилла образынын тарбиялык семантикасы: эрдик, намыс, жоопкерчилик жана мекенчилдик”;*

5. Молдомиров Эрлан Таалайбекович, окутуучу, ЖАМУ, *“Курултай – как правовое наследие кочевой империи гуннов”;*

6. Анарбекова Венера Эркинбековна, тарых илимдеринин кандидаты, доцент, ЖАМУ; Умарова Мээрим Калдарбековна, окутуучу, ЖАМУ, *“Хуннулардын маданияты чет өлкөлүк изилдөөлөрдө: көмүү салты, ритуалдык практика жана искусство”;*

7. Халматов Кудратбек Абдувахабович, тарых илимдеринин кандидаты, доцент, ЖАМУ; Мыктарова Гулсана Абдыкашымовна, окутуучу, ЖАМУ, *“Хуннулар жана элдердин улуу көчү: себептери, жүрүшү жана тарыхый натыйжалары”;*

8. Сакиева Саипжамал Салайдиновна, педагогика илимдеринин доктору, профессор, ЖАМУ; Асаналиева М.М., педагогика илимдеринин кадидаты, доцент, ОшМУ, Джоошбекова З.Р., окутуучу, ОшМУ, *«Хунну доорунун тарыхый мурасы жана анын мектепке чейинки курактагы балдарды тарбиялоодогу мааниси»;*

9. Абиева Юлдуз Абдумуталовна, Б.Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек Эл аралык университети, «*Хунну доорунун чарбачылык маданияты аркылуу башталгыч класстын окуучуларынын экономикалык билимин өнүктүрүү»;*

10. Халмуратова Мухтарам Ульмасовна, Б.Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек Эл аралык университети, *“Хунну доорунун тарыхый-маданий мурасын изилдөө аркылуу болочок башталгыч класс мугалимдеринин ой жүгүртүү маданиятын өнүктүрүү”;*

11. Анарбаева Гулнара Абдыманаповна, тарых илимдеринин кандидаты, доцент, ЖАМУ, *«Хунну доору жана кыргыз этногенези: жазма булактар жана заманбап изилдөөлөр»;*

12. Жороева А. Э., окутуучу, ЖАМУ, Барпыбаева В. Ж., окутуучу, ЖАМУ, *«Хунну мамлекетинин пайда болушу жана өнүгүшү»»*

13. Алымкулова Сынару Кадыровна, тарых илимдеринин доктору, профессор, И.Арабаев атындагы КМУ *"О переводе книги Хунн Цзяня - взлёт и падение гуннов в Китае".*

Секция №2

21-октябрь, 2026-жыл, саат 15:00

3-секция. Аттила жана дүйнөлүк тарых

(ЭУК, 110-аудитория)

Секциянын жетекчиси: Халматов К. - т.и.к., доцент

Катчы: Умарова М. - окутуучу

Докладдар: (регламент 3-5-мүнөт)

1. Токоева Гулдана Самидиновна, философия илимдеринин доктору, профессор, ЖАМУ, *“Коомдун өнүгүүсүндөгү тарыхый инсандардын ролу (Атилланын мисалында)”;*

2. Айылчиева Назгүл, окутуучу, ЖАМУ; Карим кызы Лунара, окутуучу, ЖАМУ, *“Аттила образын түзүүдөгү эмоционалдык-экспрессивдүү тилдик каражаттар”;*

3. Шаимкулов Ырысбай Абдуллаевич, окутуучу, ЖАМУ, *“Хунну тарыхына байланышкан жаны илимий концепциялар жана ал доордогу бийдин ролу”;*

4. Ахмедова (Охунова) Гулида Абдраимджановна, Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университети, *“Исторический образ Аттилы в европейской письменной традиции: источники, интерпретации и историческая память”;*

5. Калчекеев Кубанычбек Бекболотович, филология илимдеринин доктору, профессор, ЖАМУ, *“Манас жана Атилла (салыштырмалуу талдоо)”;*

6. Кожоназарова Ырыскүл Мырзалиевна, улук окутуучу, ЖАМУ, *“Аттила – жаштарга таасир калтырган инсан”;*

7. Карим кызы Лунара, окутуучу, ЖАМУ; Айылчиева Назгүл, окутуучу ЖАМУ; Базарбаева Махабат, окутуучу ЖАМУ, *“Атилла образындагы улуттук баалуулуктар жана алардын азыркы жаштар үчүн тарбиялык мааниси”;*

8. Макеева Аида Шайлообековна, экономика илимдеринин кандидаты, доцент, ЖАМУ, *“Становление учетно-аналитических систем и принципы подготовки административной элиты в Pax Nomadica: историко-экономический анализ хунно-кыргызского ареала”.*

9. Умарова Мээримай Калдарбековна, окутуучу, ЖАМУ, *«Хунну доорундагы маданият».*

10. Мырзабаева Нуржамал Сасалимовна, тарых илимдеринин кандидаты, доцент, Токтомаматов атындагы Эл аралык университети, «*Дүйнөлүк тарыхтагы Аттиланын ролу жана анын геосаясий долбоорлору».*

11. Жээнбекова Бурулай Жолболдуевна, а/ч.и.к., доцент, ЖАМУ, *«Хунну доорундагы өсүмдүктөрдүн ресурстук жана фитотерапиялык мааниси»*